

Jaarverslag 2018 van de Vereniging Oud Ede

In dit jaarverslag leest u dat de Vereniging volop actief is geweest in het behoud van en onderzoek naar ons erfgoed. Met een mooie en goed bezochte open monumentendag, ons periodiek De Zandloper en de bibliotheek iedere donderdagmiddag beschikbaar. Fijn dat de Vereniging dit weer dankzij de actieve inzet van heel betrokken mensen voor haar leden en de Edese samenleving kan doen. Samen met het HME biedt de Vereniging onze vrijwilligers jaarlijks een informatieve en leuke dag aan.

De samenwerking met het Historisch Museum Ede (HME) kreeg in het Erfgoedcentrum verder gestalte en daarnaast binnen het thema: 2018, jaar van het Verzet. Onder regie van het Platform Militaire Historie Ede (PMHE) gaven alle erfgoedverenigingen in de gemeente hun eigen invulling met: De Fatale Dropping. Het verhaal over de dropping van 8/9 maart 1945, waarvan als gevolg uiteindelijk 17 verzetsmensen de dood vonden. In dit project heeft het HME een expositie georganiseerd en is het verhaal ook vanuit de Vereniging verteld aan de groepen 7 en 8 van basisscholen.

Het jaar 2018 werd op 14 december afgesloten met de officiële opening van Cultura Erfgoed, op 15 december gevolgd door een drukbezochte open dag samen met Omroep Ede. Onze bibliotheek maakt wezenlijk onderdeel uit van het Cultura Erfgoed/kenniscentrum.

Vereniging:

- Op de Algemene Ledenvergadering nam Gerard Hendriks na twee termijnen (6 jaar) afscheid als secretaris van het bestuur. Anke Pot-Koren volgde hem op. Helaas heeft Anke het secretariaat per 18 augustus weer opgezegd. Breekpunt was de pragmatische opstelling van de overige bestuursleden bij de organisatie van de OMD met een expositie in de leegstaande ENKA-kantine waarbij de kantine in strikte zin niet aan de regels van het bouwbesluit voldeed. Het bestuur zocht naar een opvolger en verdeelde intussen onderling de werkzaamheden van het secretariaat. Gelukkig vonden we net in het nieuwe jaar 2019 een nieuwe secretaris.
- De ledenadministrateur Theo Boessenkool gaf aan dat hij na tien jaar op de ALV van 2019 wil stoppen. Na werving meldde Evert van de Visch zich om deze taak over te nemen. De overdracht zal in het voorjaar van 2019 plaatsvinden.
- Paul van der Hart geeft gaandeweg de website van de Vereniging nieuwe vorm en inhoud en hij blies ook onze Facebookpagina met succes (eind 2018 ruim 300 volgers) nieuw leven in. Paul blijft webmaster maar is om gezondheidsredenen op eigen verzoek teruggetreden als bestuurslid.
- We stelden het wettelijk vereiste AVG-protocol op ter vaststelling op de ALV van april 2019.
- Helaas moeten we constateren dat het ledental van de Vereniging, mede vanwege ons vergrijsde bestand, toch weer enigszins afgenomen is. Gelukkig konden we 11 nieuwe leden inschrijven. Ons ledenbestand liep desondanks terug van 717 naar 669 leden.

Ontzamelen:

De ALV van 23 april heeft het Bestuur mandaat gegeven om door te gaan met het op orde brengen van onze collectie. In juli is een tweede ronde afgerond.

Bij ontzamelen hoort ook verzamelen. In overleg met het HME is er een notitie verzamelbeleid opgesteld.

Bijzondere activiteiten:

- De Vereniging is bij de gemeente nog steeds alert over de restauratie van de door brand in januari 2017 zwaar beschadigde villa Richmond (Stationsweg 102). Er ligt een mooi plan van een mogelijke investeerder voor speciale seniorenhuisvesting. De uitvoering stukt vooralsnog op de vereiste aanpassing van het bestemmingsplan.
- Op 22 februari kregen wij de formele bevestiging van wethouder Weijland dat erbij in de “verzetswijk” op de voormalige Simon Stevin kazerne na afloop van de bouw een kunstwerk komt in de vorm van een voor iedereen herkenbare koerierster.
- Het Mausoleum en het grafmonument van Anna-Maria Moens zijn gerestaureerd. André Hartgers heeft beide restauraties op beeld vastgelegd. Op 17 oktober hield de Vereniging samen met PMHE en de gemeente een Mausoleum-lezing in een bomvolle raadszaal. Gerard Gijsbertsen van het PMHE zette uiteen hoe het Mausoleum in 1945 tot stand is gekomen en restauratie projectleider Klaas Boeder vertelde aan de hand van de beelden van André over de restauratie.
- De Vereniging steunde met het PMHE het verzoek van de Stichting Erfgoed Ede (SEE) om de ziekenbarakken aan de Van Heutszlaan een monumentale status te geven. De gemeente heeft dit verzoek in overleg met de eigenaar en SEE gehonoreerd.
- Op verzoek van de Vereniging kreeg de beukenhaag achter de oude kerk bij de vaststelling van bestemmingsplan Ede Centrum e.o. een cultuur-historische status.
- Wij vroegen bij de gemeente daarbij ook aandacht voor het stilaan verdwijnen van het historische openbare pad tussen Arnhemseweg 42/45 achterom naar het grafmonument Anna-Maria Moens.
- De Vereniging heeft bij de gemeente de naam van de nieuwe Parklaan, de verbinding tussen A-12 en N-224 met succes ter discussie gesteld. In het overleg hebben wij ook aandacht gevraagd voor de plek van de tank bij de Langenberg. In 2019 wordt zowel de nieuwe naam als de plek bekend.
- De Muur van Mussert werd op 29 september met het overhandigen van het Rijksmonumentenschild door minister van Engelshoven officieel Rijksmonument.
- De Vereniging neemt deel aan de werkgroep die met de gemeente werkt aan een nieuw plan voor het landgoed Kernhem. Voorjaar 2019 moet dit tot resultaat leiden.
- De Vereniging nam deel aan een werkgroep van het gemeentearchief over invulling van de door de Raad gevraagde aandacht voor het wapen van Ede bij het 200 jaar bestaan.
- De Vereniging ondersteunde het initiatief van het PMHE en SEE om de loopgraven uit 1916 (kopie vanuit het Westelijk front) weer herkenbaar onder de aandacht te brengen. Begin december brachten o.a. de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, het Rijksvastgoedbedrijf (eigenaar van de grond) en gemeentelijke diensten een bezoek aan de bijna verstopte loopgraven. Er wordt onderzocht hoe dit loopgravenstelsel met

behoud van natuur verantwoord zichtbaar gemaakt kan worden. Inmiddels wordt er op het terrein stevig gedund.

Van het bestuur:

Het bestuur kwam in 2018 in tien bestuursvergaderingen bijeen en daarnaast vier keer in een gezamenlijke bestuursvergadering met het HME. Naast de al genoemde kwamen onder meer de volgende onderwerpen ter tafel:

- De VOE organiseerde dit jaar vier lezingen:
 - In februari over Huis Kernhem door Fred Vogelenzang van de Nederlandse Kastelen Stichting,
 - Na de ALV de “17 april-lezing” door Ed van Seters, waarbij de koerierster Didi Roos centraal stond (zie het boek Metamorfosen)
 - In oktober met het PMHE over het Mausoleum
 - In november met Aart Homoet over zijn boek “Rooie rakkers tussen zwarte kousen; een eeuw socialisme in Ede”.
- De Open Monumenten Dag waar de Vereniging in de ENKA-kantine samen met de Modelspoorvereniging Promospoor een drukbezochte expositie organiseerde.
- Wij stelden een nieuwe opzet van onze eigen archivering vast en brachten ons oud archief op orde.
- De jaarlijkse ledenexcursie van de VOE ging naar kasteel de Cannenburgh in Vaassen.
- Via Simonis & Buunk kocht de Vereniging een schilderij van Cornelis Vredenburg uit 1938 verbeeldende het uitzicht vanuit het jachthuis De Hindekamp. Dit schilderij zal geëxposeerd worden op de schilderijtentoonstelling in juli/augustus 2019 in huize Kernhem.
- De Vereniging ontving in dank een grote digitale fotoselectie van de weduwe van Marten Idema
- Het afgelopen jaar heeft de Vereniging tot 2x toe een succesvolle verkoop van historische boeken over Ede gehouden. Boeken over Ede uit nalatenschappen of “zolder” opruiming zijn altijd bijzonder welkom.
- Het bestuur besloot om met ingang van 1 januari 2019 het e-mailadres van de Vereniging te wijzigen in info@oudede.nl en voor de ledenadministratie in ledenadministratie@oudede.nl .

Jaarverslag De Zandloper

De vier nummers van jaargang 46 (2018) van De Zandloper telden in totaal 128 tekstpagina's met - naast vaste rubrieken als Verenigingsnieuws - artikelen en artikeltjes over de geschiedenis van de gemeente Ede, van eeuwen geleden tot het recente verleden.

De redactie streeft ernaar elk nummer zo gevarieerd, verrassend en lezenswaardig mogelijk te maken. Enkele opvallende artikelen uit jaargang 46 waren:

- Even terug op de Buitenzorglaan en omgeving (drie afleveringen);
- Onder de hoogspanning (door het Eder Bos);
- De familie Hoff in Ede;
- De klokken van Otterlo;

- Suikerbieten op de Meulunterse Eng;
- Wolvenjacht op de Veluwe;
- Psychiatrische instelling Ruimzicht;
- Het Jachthuis van Willem III;
- Naamgeving van buurschap Manen.
- Voor de vaste rubriek 'Pak maar een doos!' laat redactielid Gerard van Bruggen zich in het Gemeentearchief een willekeurige archiefdoos aanreiken en schrijft – vanuit het standpunt dat iedere doos een verhaal bevat – daarover een artikel. In 2018 over resp. oorlogsfietsen; damvereniging De Kroonschijf; de School met den Bijbel in Harskamp, en het Rode Kruis in Ede tijdens WO I.

Alle artikelen in De Zandloper (vanaf 1972) kunnen worden nagelezen op de website van de VOE: www.oudede.nl. Nieuwe nummers komen na ongeveer een half jaar op de website.

De redactie bestond in 2018 uit Joyce van den Berg, Frans van Oort, Gerard van Bruggen en Hans Post (eind- en opmaakredacteur). Contactpersoon tussen het bestuur van de Vereniging en de redactie was Simon van de Pol.

De redactie van De Zandloper vergaderde in 2018 vier keer.

Jaarverslag werkgroep Monumenten

De werkgroep is op regelmatige basis bijeengewees. Samenstelling: T. Boessenkool, M.C. van Burgsteden, A. de Leeuw, W.J. Bruijnes (vertegenwoordiger bestuur). De werkgroep kan, zoals altijd, nieuwe aanwas goed gebruiken.

- Open Monumenten Dag (OMD): Landelijk thema: "In Europa"
De Klassendag was op 6 en de OMD op 7 september.

In de gemeente wordt de OMD georganiseerd door het comité OMD. De werkgroep werd vertegenwoordigd door Theo Boessenkool en Wim Bruijnes mede namens het HME.

Door het beperkte budget van de gemeente Ede werd geen gezamenlijk boekje over de diverse activiteiten uitgebracht en bleef de informatie beperkt tot een A-4tje voor de diverse locaties. Theo maakte een fietsroute langs alle activiteiten in de gemeente dus ook langs die van de andere Historische Verenigingen.

In Ede zelf waren er activiteiten in de ENKA-kantine; in zowel de Concordia als de Keetmolen. In de Doesburgermolen met het oogstfeest en voor het eerst in de Oude Kerk.

De fraaie expositie in de uit 1922 daterende ENKA-kantine was georganiseerd rondom:

- Twee maquettes van station Ede-Wageningen met rijdende model treinen.
- Het model van het eenmotorige vliegtuig Blériot XI van luchtvaartpionier Johan Hilgers.
- Een vliegsimulator waarin je je eigen vaardigheden als piloot kon testen.
- Een maquette van het Vluchtoord Ede, het vluchtelingenkamp uit de eerste wereldoorlog voor Belgische vluchtelingen.
- Een fototentoonstelling van foto's van M. Verbrugge over de ontmantelde ENKA;

Jaarverslag 2018

Totaal waren er rond de 1470 bezoekers. (klassendag 70, ENKA 370, Oude Kerk 250, Concordiamolen 100, Keetmolen 80, Doesburgermolen + oogstfeest 600)

De OMD in Ede kwam tot stand met medewerking van BOEi, Historisch Museum Ede, Promospoor, Comité Vluchtoord Ede, Marcel Verbrugge, Tulp-Bijl, Stichting Doesburgereng, Oude Kerk, molenaars en vrijwilligers van VOE en HME.

Theo Boessenkool nam in november afscheid van het comité Open Monumentendag.

- Dorpspompen

Wethouder Vreugdenhil vroeg ons om advies voor mogelijke historische plekken voor watertappunten in een omhulsel van klassieke dorpspompen. Hierover is een overleg met de gemeente gestart waaraan ook de Buurt Ede en Veldhuizen en R. Maliepaard aan deelnemen.

- Limiet- of grenspalen

Er is een meerjarig onderzoek gestart naar vormen van in de gemeente gebruikte grens afbakening. Grens afbakeningen variëren van (wild)wallen en bomerijen tot grens- en limietpalen van (natuur)steen. Het onderzoek is begonnen met de (hard)stenen grens- en limietpalen van het Ministerie van Oorlog en wordt vervolgd naar gemeentelijke- en overige grenspalen.

Jaarverslag Werkgroep Bibliotheek

Samenstelling van de werkgroep: Corry Davans, Dick Kranen en Frans Toonen. Tot begin december jl. was er elke donderdagmiddag een vertegenwoordiging van onze werkgroep aanwezig in het bijzaaltje van de studiezaal van het Gemeentearchief.

De ons door het bestuur toegekende taken bestaan uit het beheer van de bibliotheek en het documentatiebestand. Daarnaast wordt de verkoop van overtollige boeken, meestal afkomstig uit schenkingen, door ons geregeld. Ook dit jaar is er weer een flink aantal publicaties over de gemeente Ede aan onze bibliotheek toegevoegd: het waren er 28!

Uitlending vindt niet plaats, tenzij de publicatie met goedkeuring van het bestuur mag worden uitgeleend, wanneer de publicatie wordt gescand of onderwerp is van een studie.

Het komt gemiddeld enkele malen per maand voor dat er iemand een publicatie ter inzage vraagt of via e-mail informatie vraagt.

Op de site van het gemeentearchief Archieval: <https://www.archieval.nl> is ook onze bibliotheek en het documentatiebestand te doorzoeken.

Cultura Erfgoed: In ons vorige verslag schreven we nog dat in de loop van het voorjaar van 2018 het kennis- en erfgoedcentrum Cultura-Erfgoed zou worden betrokken. Uiteindelijk heeft de verhuizing in december plaatsgevonden. Opgemerkt moet worden dat de verhuizing nog niet compleet is. Ons streven is om in de loop van 2019 voor de achtergebleven boeken en ons gehele documentatiebestand alsnog een plek te vinden. Hoe we dat gaan doen kunt u volgend jaar in het verslag over 2019 lezen.

Jaarverslag 2018

Jaarverslag Werkgroep Geschiedenis

De werkgroep kwam in maart en november bijeen in het gemeentehuis.

Simon van de Pol bleef in 2018 voorzitter/secretaris a.i., Gerard Hendriks (en na april Patty Gonggrijp) vertegenwoordigde het bestuur van de Vereniging in de werkgroep.

De werkgroep bestond naast Marjo van den Berg namens het gemeentearchief per ultimo 2018 verder nog uit de leden: Joyce van den Berg, Kees van Lohuizen, Janny Bloembergen, Martin Hijink en Gerard Stempher.

De werkgroep inspireert elkaar in en tot het doen van onderzoek naar onderdelen uit de Edese geschiedenis. Met ondersteuning van de werkgroep is een aantal artikelen aangeleverd bij de redactie van De Zandloper. Daarnaast krijgt De Zandloper ook van andere auteurs aanbod van verhalen uit de Edese geschiedenis. In de november vergadering ging de werkgroep akkoord met het verzoek van Adriaan Blaas om mee-lezer te worden bij een illustratief boek dat hij maakt over de firma Vaarkamp. In 2019 moet dit klaar zijn.

Namens het bestuur,

Simon van de Pol

Ede, maart 2019

-o-o-o-